

Kan bare gjengis offentlig i
anonymisert form, jf. domstolloven
§ 130 første ledd

NORGES HØYESTERETT

Den 6. mars 2024 ble det av Høyesteretts ankeutvalg med dommerne Matheson, Østensen Berglund og Stenvik i

HR-2024-460-U, (sak nr. 24-014454STR-HRET), straffesak, anke over beslutning:

A (advokat Rikke Arnesen)

B (advokat Torbjørn Kolås Sognefest)

mot

Påtalemyndigheten (statsadvokat Jan-Inge Wensell Raanes)

avsagt slik

K J E N N E L S E :

- (1) Saken gjelder anke over lagmannsrettens beslutning om å henvise anke i straffesak.
- (2) A og B er tiltalt for grov mishandling i nære relasjoner og/eller medvirkning til dette, jf. straffeloven § 283 jf. § 282 jf. § 15. Tiltalen bygger på at de i tidsrommet januar til oktober 2021 skal ha mishandlet C ved blant annet gjentakende bruk av vold, tvang og andre krenkelser. C er Bs sønn, og As stesønn.
- (3) Hordaland tingrett avsa 21. november 2023 dom med slik domsslutning:

«A, født 00.00.1975, dømmes for en overtredelse av straffeloven § 264 jf. § 263 til fengsel i 90 – nitti – dager. Fullbyrding av 45 – førtifem – dager av straffen utsettes med en prøvetid på 2 – to – år jf. straffeloven § 34. Ved en eventuell soning kommer 63 – sekstitre – dager til fradrag for utholdt varetekt.

A, f. 00.00.1975, forbys i en periode på 5 – fem – år fra rettskraftig dom å forfølge, besøke eller på annet vis kontakte C (f. 00.00.2008), jf. straffeloven § 57 andre ledd bokstav b, jf. § 58.

B, født 00.00.1977, dømmes for en overtredelse av straffeloven § 282 til fengsel i 6 – seks – måneder. Fullbyrding av 120 – hundreogtyve – dager av straffen utsettes med en prøvetid på 2 – to – år jf. straffeloven § 34. Den ubetinget delen av straffen er utholdt gjennom varetektsfradrag på 68 – sekstiåtte – dager, jf. straffeloven § 83 tredje ledd.

B, f. 00.00.1977, forbys i en periode på 5 – fem – år fra rettskraftig dom å forfølge, besøke eller på annet vis kontakte C (f. 00.00.2008), jf. straffeloven § 57 andre ledd bokstav b, jf. § 58.

Sivilrettslig dømmes B og A, en for begge og begge for en til å betale oppreisning til C med kr 50 000 – femtitusen – og B i tillegg kr 100 000 – hundretusen –. Oppfyllelsesfristene er 2 – to – uker fra dommens forkynnelse.»

- (4) Tingretten kom til at det var ført tilstrekkelig bevis for volds- og mishandlingshendelser i den aktuelle perioden, men i et langt mindre omfang enn lagt til grunn i tiltalen. Som følge av dette lå overtredelsen av straffeloven § 282 – som B ble domfelt for – etter tingrettens syn i det nedre sjiktet av bestemmelsens anvendelsesområde. A ble ikke domfelt for mishandling i nære relasjoner, da tingretten ikke fant bevismessig dekning for at han hadde vært kjent med ektefellens voldsutøvelse uten å gripe inn. Han ble i stedet funnet skyldig i å ha truet barnet og dømt for overtredelse av straffeloven § 264 jf. § 263.
- (5) Påtalemyndigheten anket til lagmannsretten. Anken gjaldt bevisbedømmelsen under skyldspørsmålet for begge tiltalte.
- (6) Gulating lagmannsrett traff 18. januar 2024 beslutning med slik slutning:

«Anken henvises til ankeforhandling.»
- (7) Partene ble av lagmannsretten senere opplyst om at en av lagdommerne som hadde deltatt i behandlingen av om anken skulle henvises, etter egen oppfatning var inhabil i saken grunnet vennsforhold til møtende aktor. Lagdommeren hadde først blitt oppmerksom på dette etter at henvisningsbeslutningen var truffet.
- (8) B og A har anket Gulating lagmannsretts beslutning til Høyesterett. Anken gjelder saksbehandlingen. De anfører at den aktuelle lagdommeren var inhabil i saken, og at henvisningsbeslutningen som følge av dette må oppheves.
- (9) Påtalemyndigheten har inngitt merknader. Påtalemyndigheten slutter seg til at den aktuelle lagdommeren var inhabil, og anfører at den aktuelle henvisningsbeslutningen bør omgjøres eller oppheves. Dette særlig for å hindre at saksbehandlingsfeilen blir et tema videre i saken.
- (10) Høyesteretts ankeutvalg bemerker:
- (11) Det følger av straffeprosessloven § 321 femte ledd andre punktum og § 325 første ledd andre punktum at lagmannsrettens beslutning om å gi samtykke til å fremme en anke til behandling ikke kan angripes ved anke. Etter fast praksis gjelder dette som hovedregel også når det anføres at det hefter en saksbehandlingsfeil ved henvisningsbeslutningen, jf. blant annet HR-2019-1138-U med videre henvisninger.
- (12) Av nevnte avgjørelse fremgår imidlertid at dette utgangspunktet ikke er til hinder for at tiltaltes anke tas til behandling dersom dette er nødvendig for å ivareta hans rett til å få eventuelle menneskerettskrenkelser reparert etter EMK artikkel 13.
- (13) Avgjørelsen i HR-2019-1138-U og den praksis som det der er vist til, gjelder situasjoner der tiltalte ikke er gitt reell mulighet til kontradiksjon før lagmannsretten treffer beslutning om å henvise påtalemyndighetens anke. Vurderingen av om rettigheter etter EMK er krenket, er i denne rettspraksis knyttet til henvisningsbeslutningen og ikke til den samlede rettergangen.

- (14) Etter EMK artikkel 6 har enhver rett til en rettferdig rettergang ved en uavhengig og upartisk domstol. Denne rettigheten følger også av Grunnloven § 95. Lovens habilitetsregler skal sikre at rettsavgjørelser oppfyller dette kravet. En beslutning om å henvise en anke til behandling i lagmannsretten, omfattes av dette.
- (15) Ankeutvalget legger for sin avgjørelse til grunn at lagdommerens vennskapsforhold til aktor i saken var av en slik karakter at domstolloven § 108 kommer til anvendelse. Det foreligger etter utvalgets oppfatning da en krenkelse av EMK artikkel 6 når dommeren deltok i beslutningen om å henvise påtalemyndighetens anke til behandling i lagmannsretten. Retten enhver har etter EMK artikkel 13 til et effektivt rettsmiddel må etter dette lede til at henvisningsbeslutningen oppheves og henvisningsspørsmålet prøves på nytt av habile dommere.
- (16) Kjennelsen er enstemmig.

S L U T N I N G

Lagmannsrettens beslutning oppheves.

Cecilie Østensen Berglund
(sign.)

Wilhelm Matheson
(sign.)

Are Stenvik
(sign.)